

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 17 nov. 1951

Mede voor Drees en Buitenlandse Zaken.

Ik had gisterenavond tijdens een receptie bij de Philippijnen een onderhoud van een half uur met Darma, Supomo en Mononutu.

Zij vroegen mij wat het Nederlandse antwoord precies betekende: was het de bedoeling dat Nederland weigerde de Nieuw-Guineakwestie in de Unie-besprekingen te betrekken? Ik verwees naar het gesprek tussen de beide Ministers van Buitenlandse Zaken, maar het verslag van Subardjo was nog niet binnen. Ik volgde toen het betoog van Stikker vermeld in Blom 187 en verklaarde, dat ik vasthouden aan het verlangen om Nieuw-Guinea in de besprekingen te betrekken, ten krachtigste moest ontraden, daar zulks een deadlock zou creëren. Hierop volgde Indonesische reactie volkomen off the record en strikt persoonlijk:

1. De Nederlandse nota is knap geformuleerd maar weer typisch juridisch en formeel gedacht; de Nieuw-Guineakwestie is niet alleen een rechtsvraag maar veel meer een politieke kwestie, waarvan de Nederlandse Regering het belang volkomen blijkt te onderschatten. Verwijzing naar het Uniehof - een uit de Unie emanerend instituut - werd weinig gelukkig beschouwd en werkte in Indonesië 'als een rode lap op een stier'.
2. Sprekende over mijn opmerking aan de Minister-President, dat de Nederlandse nota eerst goed moest worden gelezen, waardoor nieuwe actie bij politici en pers zou kunnen worden vermeden, werd er op gewezen dat de voorlopige reacties rustig waren en dat hieruit de goede wil van Indonesië bleek. Het zou de Nederlandse Regering echter toch niet zijn ontgaan dat ook de meest verzoenend gezinde Indonesische kringen wat Nieuw-Guinea betreft in gesloten falanx achter de Regering stonden. Hoogstens verschilde men over modus procedendi.
3. De weigering van Nederland om Nieuw-Guinea in de te verwachten besprekingen te betrekken, zou het wel bijzonder moeilijk maken verder tegenstand te bieden aan de krachtige stroming 'die het nemen van eenzijdige maatregelen voorstaat'.
4. Bij bereidheid van Nederland om op het Indonesische verzoek in te gaan, moest bedacht worden, dat de besprekingen nog niet op het hoogste niveau zouden plaatsvinden: wederzijdse commissies zouden rapporteren aan hun regeringen, die tenslotte zouden beslissen, maar in ieder geval zou de binnenlandse oppositie, althans voorlopig de wind uit de zeilen genomen zijn.

Ik vroeg wat er zou gebeuren als reeds terstond bij de aanvang zou blijken dat over Nieuw-Guinea geen overeenstemming te bereiken was, waarvan ik overtuigd was. Geantwoord werd, dat allerlei procedures en modaliteiten denkbaar waren om te voorkomen dat het gebrek aan overeenstemming terstond zou moeten worden geconstateerd. Ook kon het resultaat der besprekingen worden dat op sommige punten wel, andere geen overeenstemming werd geconstateerd. Vagelijk werd te kennen gegeven dat ook inzake Nieuw-Guinea mogelijkheden bestonden, waarop ik zei wel te begrijpen wat bedoeld werd met name vergaande concessies (niet alleen in Nieuw-Guinea zelf, maar ook inzake regeling van problemen waarvoor Nederland zich in Indonesië gesteld ziet) maar dat mijns inziens uitgesloten te achten is, dat hierin door de Nederlandse Regering zou worden getreden.

Deze opmerking werd als onnodig vooruitlopen op de toekomst gekwalificeerd. Mij ontging de uitlating niet dat de RI wel begreep dat Nieuw-Guinea niet alleen een zaak was tussen Nederland en Indonesië, maar dat ook andere landen in de regeling geïnteresseerd waren. Uiteraard verdienen de gesprekken van Darma met de Zaakgelastigden alhier, vermeld in mijn

254, in dit verband belangstelling, waarbij mag worden aangenomen dat ook langs andere weg vreemde regeringen worden benaderd. (Ook via Subardjo?)

Ik uitte wederom de veronderstelling - evenals tegenover de Minister-President gedaan - dat geen beslissingen zouden worden genomen avant de aankomst van Subardjo.

Ik zou voorzichtigheid willen bepleiten bij het gebruik van het argument van 'bederven van de sfeer van de Uniebesprekingen': dit argument speelt zeker voor figuren als Supomo en voor Luar Negeri en anderen, maar te bedenken valt dat grote scharen, ook politici, niets liever zouden willen dan het mislukken van deze besprekingen. Toch begint hier en daar enig besef te ontstaan voor de moeilijkheden van formele aard, verbonden aan een eenzijdige opzegging van de Unie maar de grote massa loopt daar overheen.